

STAN WOJENNY – BYŁEM INTERNOWANY

Autor: Jadwiga Jurczyk-Motyl

1. INFORMACJE WSTĘPNE: *szkoła ponadgimnazjalna, I lub II klasa (w zależności od szkoły), przedmiot historia, liczba uczniów - 1 klasa, czas trwania lekcji (do 45 minut).*

2. TEMAT LEKCJI: *Stan wojenny - “byłem internowany”*

3. CELE LEKCJI:

- uczniowie poznają życie osób internowanych podczas stanu wojennego
- zapoznają się z miejscami internowania w swojej okolicy
- poznają jak wyglądało życie osób internowanych

Kształcenie umiejętności:

- *praca ze źródłami: film, fotografia,*
- *praca z kartą pracy*
- *analizowania materiałów źródłowych*
- *poszukiwania, porządkowania i prezentacji informacji*
- *posługiwania się pojęciami właściwymi tematowi*
- *komunikacji na poziomie grupy i klasy*
- *planowania własnej wypowiedzi*

4. METODY PRACY STOSOWANE PODCZAS LEKCJI:

praca z różnorodnymi źródłami

praca pod kierunkiem

tekst przewodni – dyskusja

Środki dydaktyczne:

rzutnik lub tablica multimedialna

telefony i tablety uczniowskie z zainstalowaną aplikacją do czytania QR kodów

5. STRUKTURA LEKCJI:

Przygotowanie do zajęć;

Prosimy uczniów wcześniej, aby przeprowadzili krótki wywiad z rodzicami, dziadkami na temat: Z czym im kojarzy się stan wojenny?

Przebieg:

1) *czas. 5 min*

Nawiązując do zdobytej już przez uczniów wiedzy nauczyciel przypomina, że w czasie stanu wojennego obowiązywał "Dekret z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym". Rozdział V zawierał informacje o środkach prewencyjnych. W karcie pracy został umieszczony skan fragmentu dekretu z art.42 i 43. prosimy uczniów o odnalezienie i podkreślenie kto mógł podlegać internowaniu i na jakiej podstawie.

2) *czas 5 -10 min.*

prezentacja fragmentu filmu film Polskie miesiące - grudzień'81 - *min. 1:10- 1:50*

<https://www.youtube.com/watch?v=mWux3r0Riz4>

Przed rozpoczęciem prezentacji prosimy uczniów aby zapoznali się z pytaniami pomocniczymi (karta pracy) i po obejrzeniu filmu zebranie informacji. Można poprosić uczniów o sformułowanie krótkiej notatki i zapisanie jej do zeszytu.

3) *czas 10-15 min.*

Internowania. Praca z mapą zamieszczoną w karcie ćwiczeń. Na podstawie materiałów z miejsc internowania uczniowie wynotowują nazwy miejscowości w których znajdowały się ośrodki odosobnienia.

Prosimy ich aby sprawdzili jakie ośrodki znajdowały się w ich okolicy.

4) *czas 10 min.*

Jak wspominają internowani ten czas? (*Warto zwrócić uczniom uwagę, jak bardzo różniły się warunki w poszczególnych ośrodkach internowania.*) Na stronie polskiego radia umieszczono też inne aspekty życia w Białolece tekst może zostać zmieniony lub zastąpiony tekstem wspomnień z ośrodka w regionie.

<http://www.polskieradio.pl/106/1556/Artykul/496349,Zycie-codzienne-warunki-w-celach>

Tekst zbiera wspomnienia internowanych z Białoleki. (krótkie migawki z pobytu).

Prosimy uczniów o przeczytanie wybranych fragmentu (karta pracy).

5) *czas .5 min*

kolejny fragment filmu min. 5:15 - 6:06

<https://www.youtube.com/watch?v=mWux3r0Riz4>

Podsumowanie. Zapisanie do zeszytu notatki.

6. MATERIAŁY DYDAKTYCZNE:

telefony z aplikacją, rzutnik, filmy, zdjęcia i inne materiały dostępne na stronie

<http://tekapomorska.pl/>

inne strony internetowe, mapy,

7. PROPONOWANA PRACA DOMOWA:

Zebranie informacji od rodziców lub dziadków na temat ich wspomnień z okresu stanu wojennego. Poszukanie zdjęć, kartek i innych pamiątek związanych ze stanem wojennym.

8. ZAŁĄCZNIKI:

karta pracy ucznia

9. UWAGI: Z okazji rocznicy stanu wojennego warto przygotować wystawę pamiątek (może być wirtualna - skany dokumentów, zdjęcia na stronie internetowej szkoły)

10. EWALUCJA:

Kolejka.

Wprowadzenie: Kolejki przed sklepami ustawiały się wcześniej rano, a po niektóre produkty trzeba było stać czasem całą noc. Stojący rozmawiali, sprawdzane były listy obecności. W naszej kolejce wygrają uczniowie z największą ilością wiedzy.

Zasady: każdy kolejny "kolejkowicz" wymienia jedno określenie, datę, osobę związane ze stanem wojennym. Pozwala to przejść na koniec kolejki. Osoby które w ciągu 2 sekund nic nie wymienią lub użyją ponownie jakiegoś określenia siadają w ławce. Ostatnie 5 (ilość zależy od nauczyciela) najbardziej wytrwałych kolejkowiczów otrzymuje plusy lub oceny.

Warto zachęcić uczniów, aby wkleili kartę pracy do zeszytu.

Bibliografia:

materiały ze strony <http://tekapomorska.pl/>

Dekret z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym. Dostęp 30.11.2015

Dostępny: <http://isap.sejm.gov.pl/Download.jsessionid=53DCA9495979185847541ED76B3F09B6?id=WDU19810290154&type=2>

Świat zza krat podstrona : życie codzienne, warunki w celach Dostęp. 30.11.2015 Dostępny: <http://www.polskieradio.pl/106/1556/Artykul/496349,Zycie-codzienne-warunki-w-celach>

Mapa stanu wojennego. Grafika Wawrzyniec Świącicki [online]Gazeta Wyborcza [dostęp: 2015-11-28] dostępny w Internecie:<http://bi.gazeta.pl/im/3/3785/m3785113.pdf>

Srodki prewencyjne.

Art. 42. 1. Obywatele polscy mający ukończone lat 17, w stosunku do których ze względu na dotychczasowe zachowanie się zachodzi uzasadnione podejrzenie, że pozostając na wolności nie będą przestrzegać porządku prawnego albo prowadzić będą działalność zagrażającą interesom bezpieczeństwa lub obronności państwa, mogą być internowani na czas obowiązywania stanu wojennego w ośrodkach odosobnienia. Postanowienia te nie naruszają immunitetów wynikających z przepisów szczególnych.

2. Przepis ust. 1 stosuje się również do obywateli państw, wobec których zostało powzięte postanowienie o stanie wojny, a także obywateli innych państw i bezpaństwowców. Internowaniu nie podlegają jednak — pod warunkiem wzajemności — szefowie i pracownicy przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych państw obcych oraz inne osoby zrównane z nimi na podstawie ustaw, umów międzynarodowych, których Polska Rzeczpospolita Ludowa jest stroną, lub powszechnie uznanych zwyczajów międzynarodowych.

Art. 43. 1. Postępowanie w sprawach o internowanie prowadzi z urzędu oraz decyzje o internowaniu wydaje komendant wojewódzki Milicji Obywatelskiej, na którego obszarze działania przebywa albo przed ukryciem się przebywała osoba, której dotyczy to postępowanie.

2. Postępowanie w sprawie o internowanie może być prowadzone bez udziału osoby, której dotyczy.

3. Decyzję o internowaniu doręcza się internowanemu osobiście w momencie zatrzymania przez funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej. Decyzja o internowaniu podlega natychmiastowemu wykonaniu.

4. Na decyzję o internowaniu składają się:

Karta pracy - *Stan wojenny* - "byłem internowany"

1. Podkreście w tekście powyżej kto mógł zostać internowany i na jakiej podstawie

2. Pytania do filmu - *Stan wojenny* - fragment - internowani

W jaki sposób władze zaplanowały przeprowadzenie akcji internowania?

Ile osób trafiło do ośrodków internowania?

Od czego uzależniano internowanie osób podejrzanych o organizowanie oporu podczas stanu wojennego?

3. Poniżej umieszczono mapę miejsc internowania

Korzystając z QR kodu otworzycie stronę

<http://tekapomorska.pl/?pyear=1981->

Wyszukajcie kartki pocztowe, z obozów dla internowanych. Odszukajcie te miejsca na mapie.

Wypiszcie: .....

Następnie sprawdźcie jakie ośrodki internowania znajdowały się w Waszej okolicy.

.....

4.

Przeczytajcie krótkie fragmenty wspomnień osób internowanych w Białoleńcu - mówią one jak wyglądało życie codzienne internowanych.

My produkowaliśmy taką niezliczoną ilość solidarnościowych dewocjonaliów. Były stemple robione z linoleum, koperty ozdobne z napisem "Polska walczy" w pięćdziesięciu smakach. To był taki rarytas, poszukiwany za murami. Nawet klawisze nieraz prosili, żeby im dać dla znajomych. W tym to celowali tacy nasi hura patrioci. Mieliśmy takich narodowców braci Melak. Oni te Matki Boskie i orły w koronie pięknie wycinali. To było jakieś zajęcie: rycie w linoleum, potem odbijanie. Pamiątki z tego naszego rezerwatu.

Piotr Ikonowicz

Obok nas siedzieli więźniowie kryminalni, chociaż nie do końca tak można powiedzieć, bo nie mieli jeszcze wyroków, akurat waluciarze. Władze próbowały ich nakłonić, żeby oni zeznawali, żeśmy im sprzedawali nielegalnie walutę, żeby pozbierać na nas i takie haki, już czysto z kodeksu karnego. Ale oni muszą przyznać trzymali się twardo i bardzo lojalnie z nami współdziałali.

Myśmy siedzieli po dwóch, ja z Heniem Wujcem, ale czasami dokwaterowywali do nas osobę trzecią. Tak trafił do naszej celi Janek Kelus, którego chwilowo przymknęli. Myśmy z Heniem mieli taką zasadę, że o polityce w ogóle nie rozmawiamy, bo mieliśmy przeświadczenie, że cele są na podsłuchu, nie bawiliśmy się, w żadne dywagacje, co by było gdyby...

Być może wsadzili do nas kogoś z wolności, świeżo zaaresztowanego, aby nas rozruszać, żebyśmy zaczęli go wypytywać co się dzieje w podziemiu. Ale myśmy tego nie zrobili.

Henio się bezustannie gimnastykował, ja zresztą też, to była absolutna konieczność, przecież myśmy tam siedzieli długo, nie mogliśmy dopuścić, żeby się rozleniwić i psychicznie i fizycznie.

Janusz Onyszkiewicz

W tydzień po wprowadzeniu stanu wojennego, jak mnie przywieziono do Białoleńki, było nas w celi dość gęsto: był tam profesor Gugulski - znakomity polonista, już nieżyjący i byli jego

wychowankowie, m.in. Maciek Karpiński, którego uczył Gugulski w liceum Reytana, był Marcin Frybes wówczas student matematyki, później zmienił specjalizację na socjologię, syn polonisty i wybitnej tłumaczki Pani Olędzkiej-Frybesowej, jeden z założycieli samorządu studenckiego UW, Józek Taran chłopak z NZS, który przyszedł chyba po mnie zgarnięty z jakiejś kawiarni, był działacz "Solidarności" z MZK, kierowca autobusowy, świetny gość. Mnie chcieli wyrzucić przez okno, gdyby nie to, że było okratowane, bo nie miałem papierosów. A wszyscy odczuwali straszny głód tytoniu... A jeszcze wtedy paczek nie było... W Białolece odbywały się wykłady, między innymi profesora Geremka o wykluczonych w średniowiecznej Europie, Maciek Zembaty w łaźni, która służyła jako świetlica, miał gitarę, jakimś cudem udało mu się przywieść, śpiewał piosenki Leonarda Cohena. Ale to bezholowie szybko się skończyło i zaczęto nas za twarz bardziej trzymać. Może dostali jakiś prikaz, może miała na to wpływ masakra górników w kopalni Wujek...

Henryk Lipszyc

5.

Pytania do fragmentu filmu

Kiedy i kto podjął decyzję o zawieszeniu stanu wojennego?

Kiedy zostaje zniesiony stan wojenny?

Dla zainteresowanych:

Wykaz alfabetyczny osób internowanych w okresie stanu wojennego (material IPN)

Dostęp: 30.XI.2015 Dostępny w Internecie:

<http://13grudnia81.pl/download.php?s=6&id=26966>

Wołk G. Internowanie działaczy opozycji w stanie wojennym Dostęp: 30.XI.2015

Dostępny: https://ipn.gov.pl/_data/assets/pdf_file/0019/70750/1-34121.pdf